

Приселков: "Киевска Русија, христијанската вера ја примила во X век - не од Византија, туку од рацете на охридскиот патријарх. Руската црква во тоа време била една од епархиите на старата Охридска патријаршија. Јурисдикцијата на Охридската патријаршија над Руската црква продолжила и по паѓањето на Македонија под Византија (1018), во времето на Василие Втори... Кога бил ракоположен првиот руски митрополит, Теопемт, во 1037 година, Руската црква и тогаш ѝ била потчинета на Охридската патријаршија".
Монах Нестор (1056-1114) : "Руската кнегиња Олга (897-967) и нејзиниот внук, великиот кнез Владимир (949-1017), во X век биле покрстени во Охрид, во словенската престолнина на христијанството, таа во 955, а тој во 987 година. Во тоа време Охрид претставувал најсветлиот црковно-просветен пункт во историјата на Словените".

Пишува:
 д-р Петар ПОПОВСКИ

Во спорот кој настана меѓу Српската и Македонската православна црква, како што е познато, неочекувано се вклучи и Руската црква, која занемарувајќи ги историските факти врзани со многу богатата историја на древната Охридска патријаршија - Прва Јустинијана, и игнорирајќи ги и газејќи ги свесно и тенденциозно евангелиските правила и канони, застапа на страната на Српската црква. Заштитивајќи ги нејзините националистички стремежи и апетити, таа имено застапа на страната на црква, која во Источната екумена од секогаш се сметала за маргинална, бидејќи од нејзиното диво, неканонско основање во 1219 година сè до укинувањето во 1766 година, била под јурисдикција на светата Охридска патријаршија. Дури и пред тоа, од основањето на Архиепископската Прва Јустинијана, од страна на византскиот император од македонско потекло, од скопјанецот Јустинијан I (Управда), до дивото основање во 1219 година, а тоа е период од речиси 700 години, српските епархии биле под јурисдикција на Охридската црква. Нејзините повремени отцепувања од патријаршијата Прва Јустинијана биле неканонски, што како последица на тоа, таа никогаш не била призната како автокефална црква, како самостојна и независна, како од страна на Охридската патријаршија, која поради тоа два пати била анатемисана од страна на нејзиниот Свет Синод, така и од сите други вселенски цркви во Источната екумена.

Неговото Блаженство, рускиот патријарх Алексеј II, нека ни прости милоста, со своите антиканонски и антимакедонски изјави, дадени во полза на Српската црква, а во спрега и по диктат од Грчката црква - се огреша пред Бога.

Со тој чин покажа дека е неграмотен, дека не ја познава историјата на црквата на која ѝ служи, дека работи спротивно на волјата на Бога и на евангелиските догми, норми и правила донесени во Никеја во 325 година, и дека не е достоин да ѝ служи на една толку голема црква, како што е Руската која, да го потсетиме, од Митрополија била подигната на степен на Патријаршија во 1590 година, по заслуга на охридскиот патријарх Гаврил I (1579-1593). Факт кој секогаш треба да го има на ум, кога се јавува како некаков посредник во споровите кои се однесуваат на МПЦ. Ако на спомнатото Блаженство не му е позната историјата на Македонската охридска црква, да го потсетиме дека станува збор за библиска, за апостолска црква од чии духовни, просветни и културни изворишта со десетици векови наназад се напојувале сите словенски цркви, вклучувајќи ја и Руската. И уште едно потсетување: токму, таа Македонска охридска црква - Прва Јустинијана, уште во далечниот X век, кога не постоеле ниту српска, ниту бугарска црква, а за руска и да не зборуваме, се наоѓала на трето место на ранг-листата во Христијанската црква, веднаш по Римската и Цариградската. Бидејќи неговото Блаженство Алексеј II, очигледно лошо стои со историјата, му предлагаме да ги погледне зборниците: Cliterologion (900), Tacticonot (921-934) и во Фотијевиот Номоканон (1178), последниот подготвен од антиохискиот патријарх Теодор Валсамон, се разбира, доколку му е познато дека постојат такви пишани споменици, за поодблизу да се запознае со тоа која била Охридската црква, денес олицетворена во МПЦ, и каква улога играла во Источната екумена и особено меѓу словенските народи. Тоа треба да го сторат и сите други црковни големодостојници, кои денес седат на патријаршиските престоли, како во Источната, така и во Западната

RUSKATA C

КНЕГИЊА ОЛГА - ПРВАТА РУСКА ХРИСТИЈАНКА. ВО 955 ГОДИНА ДОШЛА ВО ОХРИД ВО ПРВАТА СЛОВЕНСКА ХРИСТИЈАНСКА ПРЕСТОЛНИНА, КАДЕ ШТО СЕ ПОКРСТИЛА ВО КАТЕДРАЛНАТА ЦРКВА "СВ. СОФИЈА". ПРИКАЗНАТА ЗА НЕЈЗИНОТО ДОАЃАЊЕ ВО ОХРИД, ВО РУСИЈА ДОБИЛА ИСКЛУЧИТЕЛНО ШИРОК ПУБЛИЦИТЕТ, ПО ШТО ПОЧНАЛА ХРИСТИЈАНИЗАЦИЈАТА НА РУСКИОТ НАРОД.

екумена, за да не живеат во заблуда, која од завист и од љубомора кон Охрид за неговиот примат и достоинство во христијанството, им ја наметнуваат Грчката и Српската црква.

И, кога сме кај приматот и достоинството, само по себе се наметнува уште едно појаснување. Имено, римскиот папа Никола I (858-867), пренесувајќи го официјалниот став на Римокатоличката црква во однос на приматот на христијанските цркви во Источната и во Западната екумена, уште во далечната 859 година изјавил: "Римската курија за вистински цркви ги смета оние кои беа основани од апостоли", што значи: Македонската (основана од апостол Павле во 51 година, подоцна тенденциозно наречена со политичкото име Бугарска), Римската, Антиохиската и Александријската црква. Појаснувајќи го до крај ставот на Ватикан кон ова прашање, папата Никола I натаму вели:

"И покрај тоа што цариградските и ерусалимските црковни големодостојници себе си се нарекуваат патријарси, сепак тие немаат такво значење, бидејќи не се уредени од апостоли".

ЦРКВА ПОД ЈУРИСДИКЦИЈА НА ПРВА ЈУСТИНИЈАНА

Како што може да се забележи, во изјавата на римскиот поглавар не можат и не е можно да се препознаат ниту Грчката, ниту Српската, ниту Бугарската, ниту Руската црква. Ниедна од тие цркви не биле основани од апостоли и не минале низ сите евангелиско-канонски стадиуми, како што бил случајот со Македонската охридска црква. **Прво** - била основана од апостол, **второ** - на степен на Архиепископија ја подигнал папата Виргилие, и **трето** - на степен на патријаршија папата Гргур V, што не е случај со ниту една црква од Источната екумена. Според тоа, должност и обврска на Неговото Блаженство Алексеј II, пред Бога и верата, е што е можно побрзо **да се покае за гревот кој ѝ го нанесува на Македонската охридска црква**, со своите непримерни, пристрасни, тенденциозни и погрешни ставови, во поглед на нејзиниот автокефален статус и достоинство, зашто со својата неукост се компромитира и себе си и Руската црква.

Со цел работите да станат појасни, но и за да не живее некој во заблуда, бидејќи се покажа дека некои црковни големодостојници повеќе претпочитаат да водат световна, отколку чисто црковна политика, во неколку продолженија ќе се обидеме да дадеме една поцелосна слика и претстава за врските и за односите кои постоеле меѓу древната Македонска охридска патријаршија - Прва Јустинијана и Руската црква, од најстари времиња, поточно од воведувањето на христијанството во Русија. Историскиот материјал е користен од сè уште необјавениот двотомен научен труд на авторот на овој текст, под наслов: **"Македонската средновековна црковна дипломатија"**. Вестите и податоците за тие врски се користени од руските државни архиви и од многу богатата руска научна литература, од руски автори, кои ревностно ги регистрирале сите значајни настани, но и од разни други извори, кои расветлуваат еден многу темен период од историјата на Македонската и на Руската црква. Во овој контекст и едно потсетување: **сè што е подвлечено во текстот претставува цитат позајмен од некој изворен**

документ или од научен труд на некој познат историчар и научен работник.

Врските на Македонската охридска патријаршија - Прва Јустинијана со Русија и Руската црква датира од многу одамна, од времето кога почнало масовното покрстување на рускиот народ, предводен прво од руската кнегиња Олга, а потоа и од нејзиниот внук, од великиот руски кнез Владимир (980-1014). Тоа било во втората половина на X и на почетокот на XI век. Најдобриот познавач на историјата на Македонската црква, на патријаршијата Прва Јустинијана Охридска, охридѓанецот Снегаров, соопштува дека новоформираната Руска црква - **"Киевската митрополија, уште од почетокот се наоѓала под врховна власт на охридски свештеноначалник, наречен патријарх"** и дека **"познатиот охридски патријарх Иоан (Јован) од Дебарско (1018-1037) бил еден и ист со киевскиот митрополит Иоан"**, односно дека **"охридскиот поглавар истовремено бил поглавар и на Киевската митрополија"**. Се смета дека **"тие врски ги воспоставил охридскиот патријарх Давид (999-1018), а ги зацврстил неговиот наследник, патријархот Јован, кој му припаѓал на монашкото свештенство, а пред тоа заземал место игумен на манастирот 'Св. Јован Бигорски', кај Дебар, од каде што потекнувал"**. Иако од овој период немаме речиси никакви пишани споменици, сепак некои научни работници, меѓу кои и познатите руски историчари Приселков, Сперански и Голубински, врз основа на утврдени факти, преку палеографска, јазична и текстолошка споредба, дошле до заклучок дека уште на почетокот на X век суштествувале блиски црковно-просветни и културни врски меѓу Охрид од една, и Киев, Москва и Петроград, од друга страна, особено по покрстувањето на рускиот народ. Како многу важно и непобитно сведоштво за ова се зема фактот дека на руската јавност од најстаро време ѝ биле познати житијата на браќата Климент и Наум и преписите на тие дела од страна на охридскиот патријарх Теофилакт од 1108 година. Од

ПОРТРЕТ НА МАКЕДОНСКИОТ ЦАР САМУИЛ. НЕГОВОТО ЦАРСТВО ОДРЖУВАЛО МНОГУ ЖИВИ ВРСКИ СО РУСИЈА. ВО НЕГОВО ВРЕМЕ ВО ОХРИД ДОШОЛ РУСКИОТ ВЕЛИКИ КНЕЗ ВЛАДИМИР (987). ТАМУ ТОЈ СЕ ПОКРСТИЛ, СТАПИЛ ВО БРАК СО ЖЕНА ОД РОДОТ НА САМУИЛ И НА ВРАЌАЊЕ ВО ТАТКОВИНАТА СО СЕБЕ ПОНЕЛ ГОЛЕМИ КОЛИЧЕСТВА БОГОСЛУЖБЕНИ РАКОПИСНИ КНИГИ ЗА ПОТРЕБИТЕ НА РУСКАТА ЦРКВА.

Охрид и Девол, од македонската област Кутмичевица, писменоста се ширела на север, во приморските краишта, кон Дукља (денешната област Дукагин), Северна Албанија и Далмација, кон средноевропските подунавски земји, како и на североисток, кон Кратовско-струмичката област, а преку Подунавска Бугарија, Влашко, Молдавија и Галичкото Кнежевство (бившата **Молдавска ССР**), дури во Украина и далечна Русија. Во 981 година првите четири земји ги среќаваме под заедничкото име Галичка Русија, со главен центар Галичник (денешен **Галац**). Тогаш великиот руски кнез Владимир, заедно со Пшемисл им ги одзел тие земји на Полјаците и по враќањето од Охрид, почнал да го проповеда христијанството. Подоцна, улогата на голем проповедник на Христовото учење во тие земји ја презел рускиот кнез Иванко Ростиславич (1074-1129), кој според една грамота од почетокот на XII век, се титулирал како **"кнез Ростиславич од престолот Галички"**.

(продолжува)